

Врз основа на член 32 став 3 од Законот за безбедност на храната и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната ("Службен весник на Република Македонија" бр.54/2002), министерот за здравство, донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА НАЧИНОТ НА ОЗНАЧУВАЊЕТО НА ХРАНАТА

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на означувањето на храната.

Член 2

Одредбите на овој правилник се однесуваат на храната наменета за потрошувачите и на прехранбените производи наменети за снабдување на угостителски објекти, објекти за јавна исхрана, како и за други комерцијални активности (кетеринг).

Одредбите од овој правилник не се однесуваат на храната која се пакува во присуство на потрошувачот.

Член 3

Означувањето на храната во смисла на овој правилник е означувањето на прехранбените производи.

Член 4

Одделни изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

"Означување на нутритивни својства" е опис (податоци-информација) наменет да го информира потрошувачот за нутритивните својства на прехранбениот производ;

"Означување на посебни нутритивни својства" е опис (податоци-информација) кој претставува, сугерира или имплицира дека прехранбениот производ поседува посебен квалитет, кој е поврзан со неговото потекло, нутритивните карактеристики, природата, преработката, составот и други квалитети;

"Означување на нутритивниот состав" е наведување на нутриенси, кои влегуваат во состав на прехранбениот производ;

"Состојка" е секоја материја, вклучувајќи ги и адитивите, која што се користи во производството или подготовката на прехранбениот производ и е присутна во готовиот производ, дури и во изменет облик;

"Сложена состојка" е онаа која содржи две или повеќе состојки;

"Предпакуван прехранбен производ" е секој поединечен прехранбен производ во амбалажа, во која е однапред спакуван во отсуство на купувачот, без оглед на тоа дали е амбалажата во една целина или пак само делумно го обвиткува прехранбениот производ, така што неговата содржина не може да се промени без да се отвори или оштети амбалажата;

"Збирно пакување" е пакување, кое што содржи две или повеќе по количина и содржина исти поединечни прехранбени производи;

"Течен медиум" се производи, по можност во мешавини, и исто така замрзнати или брзо замрзнати, под услов течноста да биде само додаток на основните елементи на препаратот и оттука да не претставува важен фактор при купувањето: вода, водни раствори на соли, расол, водни раствори на киселини во храната, оцет; водни раствори на шеќери, водни раствори на други средства за засладување, или овошни или зеленчукови сокови во случај на овошје и зеленчук;

"Серија (лот)" е единица на прехранбениот производ во прометот, која е преработена, изработена или спакувана под истите услови и

"Сродни производи" се производи кои се распоредени во иста група, односно категорија на производи од аспект на нивните својства.

Член 5

Ако прехранбениот производ е произведен со употреба на јонизирачко зрачење се означува со ознаката **„третиран со јонизирачки зраци „** или **„озрачен „**.

Ако прехранбениот производ од став 1 од овој член се употреби како состојка во некој друг прехранбен производ, таквата состојка во пописот на состојки посебно се наведува со ознака дека е третирана со јонизирачки зраци.

Член 6

Ако на прехранбениот производ му е зголемена трајноста со помош на гас за пакување, се означува со ознаката **„пакувано во контролирана атмосфера,,**.

Член 7

Ако прехранбениот производ е произведен согласно прописите за органско земјоделско производство се означува со ознаката **„органски,,**.

Член 8

Ако прехранбениот производ е произведен согласно прописите за генетски модифицирана храна се означува со ознаката **„генетски модифициран,,** или **„произведен од генетски модифициран (име на организмот),,,**.

Ако прехранбениот производ од став 1 од овој член се употреби како состојка во некој друг прехранбен производ, таквата состојка во пописот на состојки посебно се наведува со ознаката **„генетски модифициран,,** или **„произведен од генетски модифициран (име на организмот),,,**.

Член 9

Означувањето на прехранбените производи се врши со следните основни податоци:

- (1) името под кое се продава производот;
- (2) списокот на состојките употребени во производниот процес или при преработката на прехранбениот производ;
- (3) количеството на одредени состојки или категории состојки употребени во производниот процес или при преработката на прехранбениот производ;
- (4) нето- тежина;
- (5) рокот на траење (**„употребливо до,,**) или, во случај на прехранбени производи кои се лесно расипливи од микробиолошка гледна точка, **„мора да се употреби до ...,“** ;
- (6) сите специфични услови за складирање или услови на употреба;
- (7) серија (шаржа, партија, лот) на производот;
- (8) име или деловното име и адресата на производителот или на субјектот кој го пакува или кој го продава производот. За увезените производи се назначува и адреса на увозникот, земјата на потекло (**„произведено во... „**) и земја од која е производот увезен (**„ увезено од,,**);
- (9) потекло или извор на производот (ако не се дадат вакви податоци) потрошувачот би можел да биде наведен на погрешен заклучок во однос на вистинското потекло или изворот на прехранбениот производ;
- (10) упатства за употреба (ако соодветната употреба на прехранбениот производ е невозможна) и

(11) содржина на алкохол кај пијалоци кои содржат повеќе од 1,2 вол % алкохол.

Покрај податоците од ставот 1 на овој член, прехранбените производи се означуваат и со посебните податоци определени согласно посебните барања за одделни видови прехранбени производи.

Член 10

За прехранбените производи кои се во збирно пакување, а се наменети за продажба на големо или пак за објекти за јавна исхрана, се означуваат со податоците согласно Законот за безбедност на храната и производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната, на збирното пакување или во пропратната документација која се доставува истовремено со пратката или претходно ако на поединечното пакување се наведени податоци од од член 9 точка 1, 3, 4, 5 и 7 на овој правилник.

Член 11

Името на прехранбениот производ се означува согласно посебните барања за безбедност на одделните видови храна.

Ако името на прехранбениот производ не е определен со прописите за посебните барања за безбедност на одделните видови храна, прехранбениот производ се означува со:

- името кое вообичаено се употребува во Република Македонија, или
- со описно име, односно со описот на неговата употреба, ако тоа е потребно, за да може потрошувачот лесно да ја види неговата вистинска природа и да го разликува од другите прехранбени производи со кои лесно може да го замени.

Името на прехранбениот производ содржи и податок за неговата физичка состојба или за посебната постапка на преработка (во прав, кондензиран, чаден, сушен, пастеризиран, брзо смрзнат и др.), ако отсуството на овој податок може потрошувачот лесно да го доведе до заблуда..

Покрај името на прехранбениот производ може да се додаде и тровското име ако производот го има.

Името на прехранбениот производ не се заменува со трговска марка, трговско име или популарно име.

Член 12

На прехранбените производи се означуваат и состојките дадени во Прилозите бр. 1, 2 и 3, кои се составен дел на овој правилник.

Ако прехранбениот производ содржи состојка што е производ од неколку состојки тие се сметаат за состојки на тој прехранбен производ.

Како состојки не се сметаат:

1. составните делови на состојката, кои за време на производниот процес привремено биле одделени и подоцна повторно додадени, но не во количества поголеми од нивните првобитни соодноси; и
2. адитивите чиешто присуство во прехранбен производ се составен дел на една или на повеќе состојки од прехранбениот производ или не се непосредно додадени, ако немаат никаква технолошка функција во готовиот производ;
3. помошните технолошки средства;
4. материите што се користат во количества, кои се потребни како растворувачи или како медиум за адитивите или за аромите.

Член 13

Означувањето на состојките на прехранбениот производ се врши со ознаката "состојки" во која е вклучен список на сите состојки на прехранбениот производ, наброени во опаѓачки редослед, според тежината што била евидентирана при нивното користење во производството на прехранбениот производ.

Во списокот на состојки на прехранбениот производ се наведуваат додадената вода и производите што испаруваат според нивната тежина во готовиот производ.

Додадената вода од став 2 на овој член се пресметува така што од вкупното количество на готовиот производ се одзема износот на другите употребени состојки.

Наведувањето на количеството на додадената вода не се врши ако:

- количеството на додадена вода не надминува 5% од тежината на готовиот производ;
- количеството на додадена вода во приготвувањето на производот се употребува само за реконституција на одредена концентрирана или дехидрирана состојка.

Состојките употребени во концентрирана или во дехидрирана форма и реконституирани во текот на изработката, можат да се набројат според тежината што ја имале пред нивното концентрирање или дехидрирање.

Во концентрирана или дехидрирана храна што треба да се реконституира со додавање на вода, состојките се наведуваат според соодносот во реконституираниот производ и со ознака: **„состојки на реконституиран производ,,** или **„состојки на производот готов за употреба,,**.

По исклучок на став 1 на овој член, означувањето на состојките може да се врши и според друг редослед и тоа:

- за мешавини од овошје или зеленчук кога ниту едно овошје или зеленчук тежински значително не доминира во соодносот, во списокот на состојки е содржана ознаката „во променлив сооднос,, ; и
- за мешавини од зачини или од тревки, каде што во соодносот, не доминира тежината на ниту една состојка, со означување во список на состојки со ознаката „во променлив сооднос,, .

Член 14

Состојките на прехранбените производи се означуваат според нивното специфично име.

По исклучок од став 1 на овој член се означува само името на категоријата на која припаѓаат состојките за:

- состојките на прехранбените производи што припаѓаат на една од категориите наведени во Прилог бр.1 на овој правилник и се составни делови од некој друг прехранбен производ. Означувањето на категоријата на состојката „скроб,, наведена во Прилог бр. 1 на овој правилник секогаш се дополнува со показател за неговото специфично растително потекло, кога скробот може да содржи глутен (скроб, добиен од пченица, ‘рж, јачмен и овес) и

- состојки што припаѓаат на една од категориите наведени во Прилог бр. 2 на овој правилник и придружено означување на нивното специфично име или ЕС број (конзерванс натриум бензоат или конзерванс Е 211). Ако една состојка припаѓа на повеќе од една од категориите, ќе се назначи категоријата што соодествува на основната функција на тој прехранбен производ. Категоријата „модифициран скроб,, зад која нема назив на адитивот ниту Е-број, се дополнува со наведување на неговото специфично растително потекло кога модифицираниот скроб може да содржи глутен.

Аромите се означуваат со имиња согласно со Прилог бр. 3 на овој правилник.

Секоја состојка употребена во производството на прехранбени производи и присутна во крајниот производ, дури и во изменета форма-алергена состојка, наведена во Прилог бр. 4 кој е составен дел на овој правилник или која потекнува од состојките наведени во Прилог бр.4 на овој правилник, треба да биде означена со јасно прикажување на името на таа состојка.

Член 15

Означувањето на сложената состојка на прехранбениот производ во списокот на состојки се врши според нејзиното сопствено име и изразена со вкупната маса, и со список на нејзините состојки и тоа во опагачки редослед.

Наведување на списокот од став 1 од овој член не се врши ако:

- сложената состојка претставува помалку од 2% од готовиот прехранбен производ, освен за адитивите, кои треба да бидат наведени тогаш кога во прехранбениот производ имаат некаква технолошка функција; и
- сложената состојка припаѓа на групата прехранбени производи од член 17 од овој правилник.

Член 16

Количеството на една состојка или на категоријата состојки употребени во производствениот процес или при подготовката на еден прехранбен производ се означува кога:

- состојка или категоријата состојки на кои се однесува се јавува во името под кое се продава прехранбениот производ или потрошувачот често го поврзува со тоа име; или
- состојката или категоријата состојки на кои се однесува е означена со зборови, слики или цртеж; или
- состојката или категоријата состојки на кои се однесува има суштинско значење за карактеризирањето на прехранбениот производ и го разликува од другите производи со кои тој може да биде заменет поради неговото име или поради изгледот.

По исклучок од став 1 на овој член количеството на состојката или категоријата состојки употребени во производниот процес или при подготовката на прехранбениот производ не се означува ако:

- сувата нето-тежина е означена во согласност со член 20 став 6 на овој правилник;
- е употребена во мали количества со цел за ароматизирање;
- името под кое се продава храната, не е такво да го раководи изборот на потрошувачот, бидејќи варијациите во количеството не се од суштинско значење за карактеризирањето на прехранбениот производ или не го разликуваат од сличната храна;
- со посебните барања за одделни видови храна се пропишува количеството на една состојка или категорија состојки, а не се пропишува назначување на декларацијата.

Означеното количество на состојката или на категоријата состојки, изразено во проценти, одговара на количеството на состојката или на категоријата состојки за време на нејзината /нивната употреба.

Количество на состојката или на категоријата состојки од став 1 на овој член се наведува веднаш до името под кое се продава прехранбениот производ или во списокот на состојките поврзан со соодветната состојка или со категоријата состојки.

Член 17

Означување на состојките не се врши кај:

- свежо овошје и зеленчук, вклучувајќи и компири, кои не се излупени, исечени или обработени на сличен начин;
- газирана вода, чиј опис означува дека е газирана;
- ферментирани оцети, произведени исклучиво од еден основен продукт, ако не била додадена ниту една друга состојка;
- сирење;
- путер;
- ферментирано млеко и павлака, ако не била додадена ниту една друга состојка, освен млечно-киселински производи, ензими и култури микроорганизми битни за производството или солта потребна за производство на сирење што се разликува од свежото и од обработеното сирење;

- производи што се состојат од една состојка, кога називот е идентичен со називот на состојката или називот јасно го идентификува карактерот на состојката.

Член 18

Прехранбен производ кој содржи еден или повеќе дозволени засладувачи се означува со ознаката **„со засладувач„**, која се наведува заедно со името на прехранбениот производ.

Прехранбениот производ кој содржи и шеќер и засладувач, се означува со ознаката **„со додаток на шеќер и „со додаток на засладувач„**, која се наведува заедно со името на прехранбениот производ.

Прехранбен производ, кој содржи засладувач **„ аспартам „** дополнително се означува со ознаката **„содржи извор на фенилаланин „**.

Прехранбен производ, кој содржи повеќе од 10% на додадени „полиоли,, се означува со предупредувањето **„прекумерната употреба може да има лаксативни последици,,**

Член 19

Пијалочите, кои во промет се во облик во кој се консумираат или во облик после реконституција од концентриран или сушен производ, а содржат и кофеин од било кој извор во количина поголема од 150 mg/l, се означуваат со ознаката **„висока содржина на кофеин„** во истото видно поле во кое е името на производот со наведување и на содржината на кофеинот изразена во mg/l.

Одредбата од став 1 на овој член не се однесува на пијалочи на база на кафе или чај или екстракти на кафе или чај, кога името под кое се продава прехранбениот производ го содржи терминот кафе или чај.

Член 20

Означувањето на **нето-тежината** на прехранбени производи се врши:

- за течностите, во волуменски единици; и
- за другите производи, во тежински единици изразени во литар, центилитар, милилитар, килограм или грам, како што е соодветно во зависност од видот на прехранбениот производ.

Кога еден прехранбен производ содржи две или повеќе самостојни претходно спакувани парчиња кои содржат исто количество на ист производ (кај производи во збирно пакување), нето-количеството се означува со наведување на нето-количеството содржано во секое одделно пакување и вкупниот број такви пакувања.

По исклучок од став 2 од овој член не се врши означување на ваквите податоци ако вкупниот број на поединечни пакувања може јасно да се види и лесно да се изброи еднав и кога најмалку еден показател за нето-тежината на секое одделно пакување може јасно да се види еднав.

Ако збирното пакување се состои од две или повеќе поединечни пакувања кои не се продаваат одделно, нето-тежината се означува како вкупно нето-тежината и се означува вкупниот број поединечни пакувања.

Ако прехранбените производи се продаваат на парче, означувањето на нето-тежината не е задолжително ако бројот на парчињата може јасно да се види и лесно да се изброи еднав или, бројот на парчиња е наведен на означувањето.

Ако цврст прехранбен производ се наоѓа во течен медиум, се означува и сувата нето-тежина на прехранбениот производ.

Означувањето на нето-тежината не се врши на прехранбен производ:

- кој е предмет на значителни загуби во обемот или во масата и кој се продава на парче или се мери во присуство на купувачот; и
- чие што нето-тежината е помало од 5 g или 5ml, со исклучок на зачините и билките.

Член 21

Рокот на траење на прехранбените производи се означува со ознаките:

- „**Употребливо до...**„, кога датумот вклучува означување на денот, и
- „**Употребливо до крајот на...**„, во други случаи.

Датумот или упатување за тоа каде е наведен датумот се означува по ознаката од став 1 од овој член.

Ако е потребно, се означува и описот на условите за чување, ако производот се чува за определениот период.

Датумот се означува со ден, месец и година, во некодирана хронолошка форма.

За прехранбени производи со рок на траење:

- до три месеци, се наведува денот и месецот,
- од три месеци до 18 месеци, се наведува месецот и годината,
- повеќе од 18 месеци, се наведува само годината.

Рокот на траење на прехранбените производи не се означува за:

- свежо овошје и зеленчук, вклучувајќи и компири кои не се излупени, исечени или обработени на сличен начин,

- вина, ликерски вина, пенливи вина, ароматизирани вина, овошни вина и пенести овошни вина,

- пијалоци кои содржат 10 или повеќе волуменски проценти алкохол,

- безалкохолни пијалоци, овошни сокови, овошни нектари и алкохолни пијалоци кои се спакувани во амбалажа поголема од 5 литри, а се наменети за објектите за јавна исхрана,

- печива или тестенини, кои според природата на содржината, се конзумираат во период од од 24 часа по нивната изработка,

- оцет,

- гуми за цвакање и слични производи за цвакање,

- шеќер,

- слаткарски производи што се состојат од ароматизирани шеќери и обоени шеќери, и

- поедонечни пакувања на сладолед.

Член 22

По исклучок од член 21 став 1 на овој правилник прехранбените производи кои се лесно расипливи од микробиолошка гледна точка и кои можат да бидат директна опасност по човековото здравје, се означуваат со ознаката „**мора да се употреби до...**„, и со: датумот, или упатување за местото каде што е наведен датумот и со означување на условите за чување.

Датумот се означува со ден, месец и и можно година, во некодирана хронолошка форма.

Член 23

Серија (лот) е единица на прехранбениот производ во прометот, која е произведена, преработена, изработена или спакувана под исти услови.

Серијата (лот) се означува јасно на видно место на пакувањето со буквата „L„, како и бројот на серијата, за да се овозможи идентификација на прехранбениот производ.

Серијата (лотот) не треба да сезначи, ако на амбалажата е ставен рокот на употреба, кој го содржи и денот и месецот редоследно.

Член 24

По исклучок од член 23 на овој правилник означување на серијата (лот), не се врши:

- ако е означен рокот на траење, кој го вклучува во датумот најмалку денот и месецот.

- кај земјоделски производи, кои се продаваат на било кој начин, кои се праќаат за времено складирање, припрема или пакување, кои се доставуваат до производителите или пак се собираат за употреба во технолошка подготовка односно преработка;
- кај прехранбени производи, чија најголема површина на амбалажата е помала од 10 cm², и
- кај поединечно пакување на сладолед.

Член 25

Содржината на алкохолот се одредува на 20 °C и се означува во волуменски проценти, на една децимала прецизност, со ознака „алкохол,, или само „алк,,.

Означувањето на содржината на алкохолот може да се врши со позитивни и негативни отстапки и тоа:

- пиво, кое има најмногу 5,5 % алкохол : +/- 0,5 % вол.,
- пиво, кое има повеќе од 5,5 % алкохол: +/- 1% вол.,
- пијалоци, кои содржат мацерирано овошје или зеленчук: +/- 1,5% вол., и
- останати пијалоци: 0, 3% вол.

Член 26

Означувањето на **упатствата за употреба** се врши на начин што овозможува соодветно да се употребуваат прехранбените производи.

Член 27

Означувањето на нутритивните својства може да се врши преку означување:

1. на нутритивниот состав и
2. преку дополнителна нутритивна информација .

Означувањето на нутритивните својства на прехранбениот производ се врши на начин на кој на прехранбените производи не му се препишува било каква нутритивна предност во однос на оние прехранбени производи кои не се на истиот начин означени.

Член 28

Означувањето на нутритивниот состав се врши на прехранбени производи наменети за посебна нутритивна употреба. Означувањето на нутритивниот состав може да се врши и на сите други видови прехранбени производи.

Означувањето на нутритивниот состав на прехранбениот производ се врши преку означување на:

1. а/ енергетската вредност, и / или
б/ количината на протеини, масти и јаглени хидрати
2. а/ енергетска вредност, и / или
б/ количина на протеини, јаглени хидрати, масти, шеќери, заситени масни киселини, влакна и натриум.

Означувањето на нутритивната вредност на прехранбениот производ може да содржи податоци за една или повеќе од следните состојки: скроб, полиоли, мононезаситени масни киселини, полинезаситени масни киселини, холестерол, витамини и минерали кои се присутни во значителни количини односно се содржат на 100 g или 100 ml или во пакување најмалку 15% од препорачаниот дневен внес (ПДВ), утврден во табелата дадена во Прилог бр.5 кој е составен дел на овој правилник .

Означувањето на нутритивниот состав на прехранбениот производ е нумерички.

Енергетската вредност се изразува во kJ и kcal на 100 g или на едно пакување, ако пакувањето содржи една порција. Енергетската вредност може да биде дадена за еден оброк, или за една порција со тоа што се назначува бројот на порциите во едно пакување.

Количеството на протеини, јаглени хидрати и масти во прехранбените производи, се изразува во g на 100 g или на 100 ml или во едно пакување, ако пакувањето содржи една порција. Количеството на протеини, јаглени хидрати и масти во прехранбените производи може да биде дадено и за оброк, или за една порција со тоа што се назначува бројот на порциите во едно пакување.

Присуството на витамините и минералите се изразува во метрички единици и/или како процент од Референтна вредност за дневен внес на нутриенсот на 100 g или на 100 ml или на едно пакување, ако пакувањето содржи една порција. Содржината на витамини и минерали може да биде дадена на оброк, или на една порција со тоа што се назначува бројот на порциите во едно пакување.

Како дополнување, количеството на протеините може да биде изразено и како процент од препорачаниот дневен внес (ПДВ).

При означувањето се користат референтна вредност за дневен внес на нутриенси (ПДВ - препорачан дневен внес):

Референтна вредност за дневен внес на нутриенси се дадени во прилог 5 кој е составен дел на овој правилник.

Податоците за нутритивниот состав на прехранбените производи се презентираат заедно на едно место, во вид на табела со наредени броеви, ако просторот го дозволува тоа. Ако просторот не го дозволува тоа, податоците се прикажуваат во линиска форма.

Член 29

Дополнителната нутритивна информација е краток опис на нивото на нутриенси содржани во прехранбените производи и се означи како:

- **ниска енергетска вредност** - кога енергетската вредност е помала од 170 KJ, (40 kcal)/100 g или помала од 80 KJ (20 kcal) /100 ml,
- **намалена енергетска вредност**-кога енергетската вредност е намалена најмалку 30% во однос на енергетската вредност на ист или сличен прехранбен производ,
- **без енергетска вредност** - кога енергетската вредност е помала од 17 kJ (4kcal) / 100 ml,
- **ниска содржина на масти** - кога содржината на масти е помала од 3 g / 100g или помала од 1,5 g / 100 ml,
- **без масти** - кога содржината на масти е помала од 0,5g /100g или 100 ml,
- **ниска содржина на заситени масни киселини** - кога содржината на заситени масни киселини е помала од 1,5 g / 100 g или 0,75 g / 100 ml,
- **без заситени масни киселини** – кога содржината на заситени масни киселини е помала од 0,1 g / 100 g или 100 ml,
- **без холестерол** - кога содржината на холестерол е помала од 0,005 г/100г
- **ниска содржина на холестерол** - кога содржината на холестерол е помала од 0,02 г/100г
- **ниска содржина на шеќери** - кога содржината на шеќери е помала од 5g / 100 g или 100 ml,
- **без шеќери** - кога содржината на шеќери е помала од 0,5 g/ 100 g или 100 ml,
- **без додаток на шеќери** - кога прехранбениот производ не содржи додадени моно-или дисахариди или други производи со сладок вкус,
- **ниска содржина на натриум (сол)** - кога содржината на натриум е помала од 0,12 g / 100 g или 100 ml, односно од еквивалентна вредност за готварска сол (NaCl) на 100 g. или 100ml,
- **многу ниска содржина на натриум (сол)** – кога содржината на натриум е помала од 0,04 g / 100 g или 100 ml, односно од еквивалентна вредност на готварска сол (NaCl) на 100 g или 100 ml,

- **без натриум или без сол** - кога содржината на натриум е помала од 0,005 g /100 g или 100 ml, односно од еквивалентна вредност за готварска сол на 100 g или 100 ml,
- **извор на влакна**- кога содржината на влакна е најмалку 3 g / 100 g или најмалку - 1,5 g /100 kal,
- **висока содржина на влакна** - кога содржината на влакна е најмалку 6 g /100 g или најмалку 3 g / 100 kal,
- **извор на протеини** - кога содржината на протеини е најмалку 10% од ПДВ на 100 g или 5% од ПДВ /100 ml,
- **висока содржина на протеини** - двојна вредност на содржината на извор на протеини,
- **извор на витамини и/или минерали** - кога содржината на витамини и/или минерали е најмалку 15% од ПДВ,
- **збогатено со витамини и/или минерали** - кога содржината на витамини и минерали е повеќе од 15% од ПДВ,
- **висока содржина на витамини и/или минерали** - кога содржината на витамини и/или минерали е најмалку 30% од ПДВ,
- **зголемена содржина (име на нутриенсот)** - кога содржината на нутриенсот одговара на барањата за нутритивна назнака: „извор„ (име на нутриенсот) и кога неговата содржина е зголемена најмалку 30% во однос на ист или сличен прехранбен производ,
- **намалена содржина (име на нутриенсот)** - кога содржината на нутриенсот е намалена најмалку за 30% во однос на ист или сличен прехранбен производ, и
- **„лесна„ (лајт)** - кога содржината на нутриенсот одговара на барањата за изјава за нутритивна ознака: „намалена содржина„ (име на нутриенсот), при што оваа изјава мора да биде дополнета со наведување на податоци кои на прехранбениот производ му го даваат својството „лесен„.

Член 30

Амбалажата на оригиналното пакување набавена пред денот на влегување во сила на овој правилник продолжува да се користи и по денот на влегување во сила на овој правилник и тоа ;

- стаклена амбалажа со трајно втисната декларација - најмногу до пет години од денот на влегување во сила на овој правилник;
- метална амбалажа со трајно втисната декларација - најмногу до една година од денот на влегување во сила на овој правилник;
- етикети и останата амбалажа - најмногу до девет месеци од денот на влегување во сила на овој правилник.

Член 31

Со денот на влегување во сила на овој правилник, престануваат да се применуваат одредбите кои се однесуваат на означувањето на основните податоци на прехранбените производи во:

- Правилник за жита, мелнички, пекарски производи, тестенини и брзо смрзнати теста ("Службен лист на СФРЈ" бр. 53/83 и 57/88),
- Правилник за квалитет на овошје, зеленчук и печурки ("Службен лист на СФРЈ" бр.29/79 и 53/87),
- Правилник за квалитет на производи од овошје, зеленчук, печурки и пектински препарати ("Службен лист на СФРЈ" бр. 1/79, 20/82 и 74/90),
- Правилник за квалитет на производи од месо ("Службен лист на СФРЈ" бр. 29/74, 113/78 и 14/80),
- Правилник за квалитет на производи од месо од перната живина ("Службен лист на СФРЈ" бр. 55/91),

- Правилник за квалитет на млеко, производи од млеко, сирила и чисти култури ("Службен лист на СФРЈ" бр.51/82),
 - Правилник за квалитет на јајца и производи од јајца ("Службен лист на СФРЈ" бр. 55/89),
 - Правилник за квалитет на шеќер, скроб и производи од скроб ("Службен лист на СФРЈ" бр. 2/64, 1/67, 27/71, 59/77 и 13/78),
 - Правилник за квалитет на масла и масти од растително потекло и маргарин, мајонез и на нив слични производи ("Службен лист на СФРЈ" бр.27/85),
 - Правилник за квалитет на производи од какао, производи слични на чоколада, бомбонски производи и крем производи ("Службен лист на СФРЈ" бр. 23/88, 63/88 и 36/89),
 - Правилник за квалитет на мед и други производи од пчели и методи за контрола на мед и други производи ("Службен лист на СФРЈ" бр. 4/85),
 - Правилник за квалитет на кафе и производи од кафе ("Службен лист на СФРЈ" бр. 55/89),
 - Правилник за квалитет на кекси и производи слични на кекси ("Службен лист на СФРЈ" бр. 68/78 и 63/79),
 - Правилник за квалитет на риба, ракови, школки, морски ежеви, жаби, желки, полжави и нивни производи ("Службен лист на СФРЈ" бр.65/79 и 48/84),
 - Правилник за квалитет на супи, концентрати за супа, концентрати за сосови и додатоци на јадења ("Службен лист на СФРЈ" бр. 5/82 и 58/85),
 - Правилник за квалитет на зачини и мешавини на зачини ("Службен лист на СФРЈ" бр. 4/85 и 84/87),
 - Правилник за квалитет на белтачински производи и мешавини на белтачински производи за прехранбена индустрија ("Службен лист на СФРЈ" бр. 41/85),
 - Правилник за квалитет на пекарски квасец ("Службен лист на СФРЈ" бр. 32/87),
 - Правилник за квалитет на алкохолни пијалоци ("Службен лист на СФРЈ" бр. 16/88 и 63/88),
 - Правилник за квалитет на природна минерална вода ("Службен лист на СФРЈ" бр. 58/78),
 - Правилник за квалитет на вино ("Службен лист на СФРЈ" бр. 17/81 и 14/89),
 - Правилник за квалитет на освежителни безалкохолни пијалоци ("Службен лист на СФРЈ" бр. 52/83 и 56/83),
 - Правилник за квалитет на оцет и разблажена оцетна киселина ("Службен лист на СФРЈ" бр. 24/89),
 - Правилник за квалитет на чаеви, готварска сол, прашак за пециво и пудинг ("Службен лист на СФРЈ" бр. 13/78, 20/80, 41/80, 45/81 и 52/86),
 - Правилник за квалитет на печурките и на производите од печурки ("Службен лист на СФРЈ" бр. 46/91),
 - Правилник за квалитет на маслиновото масло за јадење и на мешаното маслиново масло ("Службен лист на СФРЈ" бр. 51/91) и
 - Правилник за квалитет на адитивите за прехранбени производи ("Службен лист на СФРЈ" бр. 39/89).
- Со денот на влегување во сила на овој правилник, престануваат да важат одредбите кои се однесуваат на означувањето на основните податоци на прехранбените производи во:
- Правилник за квалитет на освежителни безалкохолни пијалоци („Службен весник на РМ" бр. 75/03) и
 - Правилник за квалитетот на прехранбената сол ("Службен весник на РМ" бр. 65/99).

Член 32

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 01-13779/1
28 декември 2005 година
Скопје

Министер,
проф. д-р **Владимир Димов**, с.р.

ПРИЛОГ 1

КАТЕГОРИИ НА СОСТОЈКИ ШТО МОЖАТ ДА СЕ ОЗНАЧУВААТ СО ИМЕТО НА КАТЕГОРИЈАТА, А НЕ СО СПЕЦИФИЧНОТО ИМЕ

Дефиниција	Именување
Рафинирани масла, освен маслиново масло	„Масло”, заедно со - или придавката „растително,, или „животинско,, , како што е соодветно, или - назнака на неговото специфично растително или животинско потекло. Придавката „хидрогенирано,, мора да ја придружува насоката на хидрогенираното масло
Рафинирани масти	„Маст,, заедно со - или придавката „растителна,, или „животинска,, , како што е соодветно, или - индикација на неговото специфично растително или животинско потекло Придавката „хидрогенирано,, мора да ја придружува насоката на хидрогенираната маст
Мешавини на брашно, добиени од два или од повеќе видови жито	„Брашно,, , проследено со списокот на жита од кои е добиено, во надолен редослед според тежината
Видови скроб и видови скроб модифицирани со физички средства или со ензими	„Скроб”
Сите видови риба, каде што рибата претставува состојка од друг прехранбен производ, под услов називот и презентацијата на ваквиот прехранбен производ да не се однесува на одредени видови риба	„Риба”
Сите видови сирење каде што сирењето или мешавината од сирење претставува состојка на друг прехранбен производ, под услов називот и презентацијата на ваквиот прехранбен производ да не се однесува на специфичен тип сирење	„Сирење”

Сите зачини кои не надминуваат 2% од тежината на прехранбениот производ	„Зачин,, и/ или „мешани зачини”
Сите тревки или делови од тревки кои не надминуваат 2 % од тежината на прехранбениот производ	„Тревка(и),, или „мешани тревки”
Сите видови препарати од гума кои се употребуваат во изработката на гума база за гума за цвакање	„Гуми база”
Сите видови печени житни производи во форма на презли	„Презли,, или „двопек”, кога е соодветно
Сите видови сахароза	„Шеќер”
Анхидрирана декстроза или декстроза монохидрат	„Декстроза”
Гликозен сируп и анхидриран гликозен сируп	„Гликозен сируп,,
Сите видови млечни протеини (казеини, казеинати и протеини од сурутка) и нивни мешавини	„Млечни протеини”
Пресуван, екстрахиран, или рафиниран какао путер	„Какао путер”
Сите видови кандирано овошје, кои не надминуваат 10% од тежината на прехранбениот производ	„Кандирано овошје”
Мешавини на зеленчук, кои не надминуваат 10% од тежината на прехранбениот производ	„Зеленчук”
Сите видови вино	„Вино”
Месо на цицачи и птици каде содржината на вкупни масти и везивно ткиво не надминува 25%, а е состојка на друг прехранбен производ	“Месо”

ПРИЛОГ 2

КАТЕГОРИИ НА СОСТОЈКИ, КОИ МОРА ДА СЕ ОЗНАЧАТ СО ИМЕТО НА НИВНАТА КАТЕГОРИЈА, ПРОСЛЕДЕН СО НИВНОТО СПЕЦИФИЧНО ИМЕ ИЛИ ЕС БРОЈ

Боја	Модифициран скроб (¹)
Конзерванс	Засладувач
Антиоксидант	Средство за нараснување
	Средство против пенее
Емулгатор	
Згуснувач	Средство за глазирање
Средство за желирање	Емулзиски соли (²)
Стабилизатор	Средство за третман на брашно
Засилувач на вкус	Средство за зацврстување
Киселина	Овлажнувач
Регулатор на киселина	Средство за зголемување на волуменот
Средство против стврднување	Пропелент гас

¹ не е потребно да се наведе специфичното име или ЕС број

² само за топено сирее или производи базирани на топено сирее

ПРИЛОГ 3

ИМЕНУВАЊЕ НА АРОМИТЕ ВО СПИСОКОТ НА СОСТОЈКИ

1. Аромите се именуваат со зборот „арома (и)“ или со поспецифичното име или со описот на аромата.

2. Зборот „природна,, или некој друг збор кој има суштински исто значење може да се користи само за аромите во кои ароматичната компонента се состои исклучиво од:

- природно ароматични супстанции т.е. ароматични супстанции со одреден хемиски состав кои имаат ароматични својства, а кои се добиваат со соодветни физички (вклучувајќи дестилација и екстракција со растворувачи), со ензимски или микробиолошки постапки, од материјал од растително или животинско потекло во сиров облик или после преработка за хумана употреба со традиционални постапки за приготвување на храната(вклучувајќи сушење и ферментација),

- ароматични препарати т.е. производи освен ароматски супстанции без оглед дали се концентрирани или не и имаат ароматични својства, а се добиваат со соодветни физички, (вклучувајќи дестилација и екстракција со растворувачи), со ензимски или микробиолошки постапки, од материјал од растително или животинско потекло во сиров облик или после преработка за хумана употреба со традиционални постапки за приготвување на храната (вклучувајќи сушење и ферментација),

3. Ако името на аромата го потенцира растителното или животинско потекло, односно специфичност на употребената сировина, зборот „природна,, може да се употреби само во случај ако ароматската компонента е добиена со постапките наведени во точка 2.

ПРИЛОГ 4

СОСТОЈКИ КОИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО СЕ ОЗНАЧУВААТ /АЛЕРГЕНИ СОСТОЈКИ/

Житарици кои содржат глутен
(пченица, рж, јачмен, овес) и нивни производи
Јајца и производи од јајца
Риба и производи од риба
Млеко и млечни производи
Легуминози (грашок, грав, леќа и др.) и нивни производи
Соја и производи од соја
Ракови и главоноги и нивни производи
Костенливо овошје (бадеми, лешници, ореви,
костени, бразилски ореви, фстаџи и др.) и нивни производи
Целер и негови производи
Синап и негови производи
Сусамово семе и производи
Сулфур диоксид и сулфити во концентрација
поголема од 10 mg/kg или 10 mg/l изразена
како SO₂.

ПРИЛОГ 5

Нутриенси		ПДВ
Протеини	(g)	70
Витамин А	(µg)	800
Витамин Д	(µg)	5
Витамин Е	(mg)	10
Витамин Ц	(mg)	60
Тиамин	(mg)	1.4
Рибофлавин	(mg)	1.6
Ниацин	(mg)	18
Витамин Б ₆	(mg)	2
Фолна киселина	(µg)	200
Витамин Б ₁₂	(µg)	1
Биотин	(µg)	0,15
Пантотенска киселина	(mg)	6
Калциум	(mg)	800
Фосфор	(mg)	800
Магнезиум	(mg)	300
Железо	(mg)	14
Цинк	(mg)	15
Јод	(µg)	150